

Family Communication Patterns and Moral Competence in Young People with a Mediating Role of Cognitive Emotion Regulation

ARTICLE INFO

Article Type
Research Article

Authors

Zahra Sahebde¹,
Seyed Abolghasem Mehrinejad^{2*},
Abolghasem Isamorad³,
Rasoul Roshan Chesli⁴

How to cite this article

Zahra Sahebde¹, Seyed Abolghasem Mehrinejad², Abolghasem Isamorad³, Rasoul Roshan Chesli⁴, Family Communication Patterns and Moral Competence in Young People with a Mediating Role of Cognitive Emotion Regulation, *Journal of Islamic Life Style Centeredon Health*, 2021:5(3): 236-245.

1. PhD Student, Department of Psychology, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran.
2. Associate professor, Department of psychology, faculty of Education and psychology, Alzahra university, Tehran, Iran (Corresponding Author)
3. Associate Professor, Department of Clinical Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran
4. Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities, Shahed University, Tehran, Iran.

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: s.mehrinejad@alzahra.ac.ir

Article History

Received: 2021/09/23

Accepted: 2021/12/11

Published: 2021/12/21

ABSTRACT

Purpose: This study was conducted with the aim of family communication patterns and moral competence in young people with a mediating role of cognitive emotion regulation. **Materials and Methods:** The research method is cross-sectional correlation. The statistical population of this study consisted of all students (boys and girls) of Tehran Azad University in the academic year 2020-2021, from which 400 people were selected by stepwise cluster sampling. In this study, the tools of communication patterns, moral competence and emotional cognitive regulation were used, all of which had acceptable validity and reliability. SPSS-V23 and Amos-V8.8 software were used to analyze the data. Structural equation modeling was also used to answer the research hypotheses.

Findings: The research findings showed that the model has a good fit. The results also showed that moral competence had a significant direct positive effect on family communication pattern. Moral competence has a direct positive effect on the cognitive regulation of positive emotions. Cognitive regulation of positive emotion has a direct effect on family communication pattern. Cognitive regulation of negative emotion also had a direct negative effect on family communication pattern. Moral competence has had an indirect effect on family communication patterns through positive emotion regulation.

Conclusion: Therefore, the more people perceive the family communication space based on the direction of dialogue, the more they can use the cognitive strategy of emotion regulation and accordingly, moral competence increases.

Keywords: Family Communication Patterns, Moral Competence, Cognitive Emotion Regulation

الگوهای ارتباطی خانواده و شایستگی اخلاقی در

جوانان با نقش واسطه ای تنظیم شناختی هیجان

زهرا صاحبدل^۱

دانشجوی دکتری، گروه روانشناسی، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران.

سیدابوالقاسم مهری نژاد^{۲*}

دانشیار گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

ابوالقاسم عیسی مراد^۳

دانشیار، گروه روانشناسی بالینی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی تهران، تهران، ایران

رسول روشن چسلی^۴

استاد، گروه روانشناسی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران.

چکیده

هدف: این پژوهش با هدف، الگوهای ارتباطی خانواده و شایستگی اخلاقی در جوانان با نقش واسطه ای تنظیم شناختی هیجان انجام شد.

مواد و روش ها: روش پژوهش مقطعی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان (دختر و پسر) دانشگاه های آزاد شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ تشکیل دادند، که از میان آنها، تعداد ۴۰۰ نفر با روش نمونه گیری خوشه ای مرحله ای انتخاب شدند. در این پژوهش از ابزارهای الگوهای ارتباطی، شایستگی اخلاقی و تنظیم شناختی هیجان استفاده شد که همگی از اعتبار و پایایی قابل قبولی برخوردار بودند. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS-V23 و Amos-V8.8 استفاده گردید. همچنین به منظور پاسخگویی به فرضیه های پژوهش از مدل یابی معادلات ساختاری استفاده شد.

یافته ها: یافته های پژوهش نشان داد که مدل از برازش مناسبی برخوردار است. همچنین نتایج نشان داد شایستگی اخلاقی اثر مستقیم مثبت معنادار بر الگوی ارتباطی خانواده داشته است. شایستگی اخلاقی اثر مستقیم مثبت بر تنظیم شناختی هیجان مثبت داشته است. تنظیم شناختی هیجان مثبت اثر مستقیم بر الگوی ارتباطی خانواده داشته است. همچنین تنظیم شناختی هیجان منفی اثر مستقیم منفی بر الگوی ارتباطی خانواده داشته است. شایستگی اخلاقی اثر غیرمستقیم بر الگوی ارتباطی خانواده به واسطه تنظیم هیجان مثبت داشته است. **نتیجه گیری:** بنابراین، هر چه افراد فضای ارتباطی خانواده را بر مبنای جهت گیری گفت و شنود بیشتر ادراک کنند به میزان بیشتری می توانند از راهبرد شناختی تنظیم هیجان استفاده کنند و به تناسب آن شایستگی اخلاقی افزایش می یابد.

واژگان کلیدی: الگوهای ارتباطی خانواده، شایستگی اخلاقی، تنظیم شناختی هیجان

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۷/۰۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۹/۲۰

*نویسنده مسئول: s.mehrinejad@alzahra.ac.ir

مقدمه

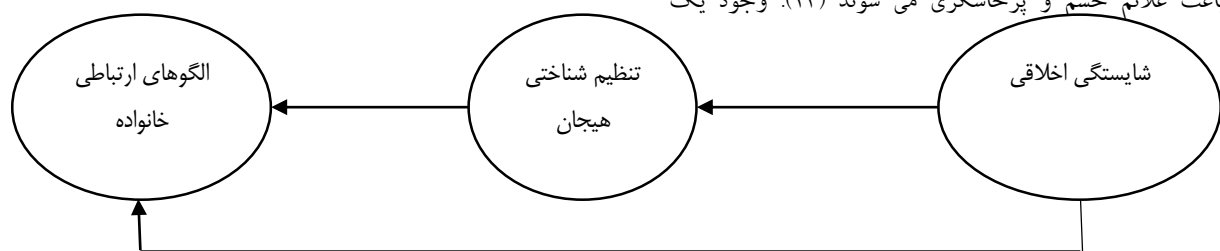
خانواده همواره به عنوان مهمترین سیستم انسانی مورد توجه قرار گرفته و تحقیقات حاکی از آن بوده است که خانواده بر رفتارهای فرد در هیچ حیطه ای به اندازه حیطه رفتارهای ارتباطی تاثیر ندارد (۱). ارتباط مهمترین جنبه های انسانی فرایند خانواده است. انسان ها در بافت خانواده یاد می گیرند که چگونه ارتباط برقرار کنند (۲). محققان سعی کرده اند مدل ارتباطات خانوادگی را بشناسند و طبقه بندی کنند. مدل الگوی ارتباط خانواده یکی از مدل های کارساز در بحث خانواده است که به تعاملات در خانواده و نقش آن در سازگاری با محیط و کیفیت زندگی می پردازد. مفهوم الگوی ارتباطی خانواده ساختاری علمی از دنیای ارتباطی خانواده است که بر اساس مولفه هایی مثل ارتباط اعضای خانواده با یکدیگر، این که اعضای خانواده چه چیزی به یکدیگر می گویند و چه کاری انجام می دهند و در نهایت این که چه معنایی از این ارتباطات برداشت می کنند (۳). دو جهت گیری اصلی در رابطه با الگوی ارتباطی خانواده وجود دارد که عبارتند از: جهت گیری گفت و شنود و جهت گیری همنوایی. در تعریفی که از جهت گیری همنوایی ارائه شده است، آن را میزان فشاری می دانند که خانواده بر اعضا به منظور هم رایی و یکسان سازی گرایش ها، ارزش ها و باورها وارد می کند. در این نوع مدل ارتباط خانواده، الگوهای ارتباطی بر پایه حرف شنوی از یکدیگر صورت می گیرد. در مقابل در جهت گیری گفت و شنود اعضای خانواده با یکدیگر تعاملات خودانگیزه ای دارند و به طور باز و آزادانه در مورد موضوعات گوناگون مباحثه می کنند (۴). در بسیاری از پژوهش ها نشان داده شده است که الگوی ارتباطی گفت و شنود با کیفیت زندگی افراد رابطه مثبت و معنادار و الگوی ارتباطی همنوایی با کیفیت زندگی افراد رابطه منفی و معنادار دارد (۵). مطالعات چندی به بررسی رفتارها و تعاملات خانواده در جوانان پرداخته اند که در این میان نشان داده شده که رابطه معنی داری بین حمایت خانواده با میزان شایستگی های افراد وجود داشته است (۶). همچنین برخی از پژوهش ها نیز نشان داده اند با ارائه حمایت عاطفی توسط خانواده در مواقع استرس ها و فشارهای به وجود آمده در زندگی، افراد استرس و نگرانی کمتری را تجربه خواهند کرد (۷). همچنین هرچه میزان توافق فرزندان و والدین در زندگی بیشتر باشد، کیفیت زندگی در فرزندان نیز افزایش می یابد (۸).

در راستای این مطالب، نتایج پژوهش جونز، بودی و کورنر^۱ (۹) نشان داد که خانواده به عنوان یک عامل محیطی، نه تنها قادر است فشارهای روانی در فرزندان را به صورت مستقیم تحت تاثیر قرار دهد که می تواند به طور غیرمستقیم و از طریق تاثیرگذاری بر

¹ - Jones, S. M., Bodie, G. D., & Koerner, A. F

شخصیت پخته و بالنده که قدرت تنظیم شناختی هیجانی بالایی دارد و از سرکوبی و بازداری هیجانی جلوگیری می نماید می تواند به فرد کمک کند تا با شناسایی منبع مشکلات و تعارض های خود، در صدد برطرف کردن آنها برآید و جلوی بسیاری از هزینه هایی که بر حوزه بهداشت و درمان تحمیل می شود گرفته شود (۱۵). تنظیم شناختی هیجانی، به توانایی فهم هیجانات، تعدیل تجربه هیجانی و ابراز هیجانات اشاره دارد (۱۶). پژوهش های انجام شده نشان داده است که تنظیم هیجان سازگارانه با عزت نفس و تعاملات اجتماعی مثبت، مرتبط است و افزایش تجربه های هیجانی مثبت باعث مواجهه موثر با موقعیت های استرس زاده شده و پاسخ مناسب به موقعیت های اجتماعی را افزایش می دهد (۱۷). همچنین، تحقیقات نشان داده است که راهبردهای تنظیم شناختی هیجان با پریشانی روانشناختی مرتبط بوده و سازگاری بعدی فرد را پیش بینی می کند و تمرکز بر مهارت های تنظیم شناختی هیجان می تواند در پیش بینی و درمان مشکلات روانی، موثر باشد (۱۸). پژوهش های دیگر نیز نشان داده است که تنظیم شناختی هیجان، سازگاری مثبت را پیش بینی می کند و ارزیابی مجدد به عنوان یک راهبرد تنظیم هیجان با بهزیستی و سلامت روانی بالا، مرتبط است (۱۹).

بنابراین، با توجه نقش الگوهای ارتباطی خانواده به عنوان اولین مراقبان و نخستین الگوهای تربیتی و ارتباطی فرزندان و تاثیر بسیار موثر دستیابی به شایستگی اخلاقی و تمایز یافتگی خود در ابعاد مختلف زندگی از جمله دست یابی به رشد و با توجه به پیامدهای نامطلوب عدم دستیابی به رشد عاطفی مانند استرس، گرایش به بزهکاری و پرخاشگری و بروز مشکلات در روابط عاطفی در زندگی فردی و زناشویی و در نتیجه این موارد کاهش تنظیم شناختی هیجانی در زندگی و به دلیل خلا پژوهش در این زمینه پژوهشی و بررسی کمتر نمونه جوانان شهر تهران، پژوهش حاضر در صدد پاسخ به این سوال خواهد بود: بین الگوهای ارتباطی خانواده مبتنی بر شایستگی اخلاقی با نقش میانجی تنظیم شناختی هیجان در جوانان چه رابطه ای وجود دارد؟ همچنین آیا مدل ساختاری پیش بینی الگوهای ارتباطی خانواده مبتنی بر شایستگی اخلاقی با نقش میانجی تنظیم شناختی هیجان در جوانان برازش دارد؟

شکل ۱. مدل پیشنهادی پژوهش

تهران در سال تحصیلی ۱۳۹۹ تشکیل داد که همگی در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل هستند. روش نمونه گیری نیز از نوع نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای بود. با توجه به شهرستان های مختلف استان، از طریق نمونه گیری خوشه ای تعداد ۵ واحد تهران

متغیرهایی چون شایستگی اخلاقی نیز ایفاگر همین نقش باشد. بنابراین خانواده یکی از نهادهای اجتماعی نخستین و از نظام های اولیه جوامع بشری است که در اشکال مختلف در هر جامعه ای یافت می شود و با وجود تحولات اساسی، همچنان اهداف و کارکردهای بنیادین خود را داراست. خانواده مناسب ترین نظام برای تامین نیازهای مادی، روانی و معنوی بشر بوده و بهترین بستر را برای تامین امنیت و آرامش روانی اعضا، و اجتماعی کردن فرزندان و برآورده ساختن نیازهای عاطفی افراد فراهم نموده است (۱۰). لذا یکی از مواردی که والدین باید به آن توجه ویژه ای داشته باشند ایجاد شایستگی اخلاقی در فرزندانشان است. شایستگی اخلاقی را می توان به عنوان توانایی یا ظرفیت افراد در شناسایی احساسات خود به گونه ای که بر آنچه در یک موقعیت معین خوب یا بد تلقی می شود و سپس تامل بر این احساسات، تصمیم گیری و عمل به روش هایی که بیشتر سطح منفعت را برای دیگران در بر داشته باشند تعریف نمود (۱۱). با توجه به این تعریف، شایستگی اخلاقی را می توان ترکیبی از سه بعد تلقی نمود: ۱) ادراک اخلاقی به عنوان یک بعد عاطفی مستلزم آگاهی فرد از ارزش ها و بیان آن ارزش ها در پیام های ارتباطی روشن درباره همان ارزش ها است، ۲) قضاوت اخلاقی به عنوان یک بعد شناختی مستلزم انتخاب یک ارزش نسبت به ارزش دیگر توسط فرد بر پایه استدلال منطقی و تفکر انتقادی است، مثلاً در موقعیت های یادگیری در خانواده و ۳) رفتار اخلاقی به عنوان یک بعد رفتاری مستلزم اعمال ارزش ها بر کنش توسط فرد به واسطه تمایل به کسب تایید عمومی به خاطر آن انتخاب و تکرار باثبات همان انتخاب است (۱۲).

تنظیم شناختی هیجان وجه ذاتی گرایش های مربوط به پاسخ های هیجانی است. در واقع تنظیم شناختی هیجان اعمالی است که برای تغییر یا تعدیل یک حالت هیجانی مورد استفاده قرار می گیرد. طبق مطالعات، نوجوانان، بسیاری از تجربه های هیجانی خود را سرکوب می کنند و عاطفه منفی و بازداری اجتماعی بیشتری را از خود نشان می دهند (۱۳). بازداری هیجانی و عاطفه منفی باعث افزایش ترشح کورتیزول و افزایش فعالیت محور هیپوتالاموس-هیپوفیز-آدرنال و اختلال در تنظیم پاسخ های فیزیولوژیکی به استرس شده و همه اینها باعث علائم خشم و پرخاشگری می شوند (۱۴). وجود یک

مواد و روش ها

روش پژوهش حاضر، به لحاظ روش گردآوری داده ها توصیفی-همبستگی از طریق الگویابی معادلات ساختاری است. جامعه آماری پژوهش حاضر را کل دانشجویان دختر و پسر دانشگاه های آزاد شهر

عنوان هنجار معرفی گردیده مقایسه شده و تفسیر می گردد. در پژوهش ناد و مشفق (۲۰) ضرایب آلفای کرونباخ برای سیاهه شایستگی اخلاقی برابر ۰/۹۵ بوده است. همچنین پرسشنامه شایستگی اخلاقی از روایی مطلوبی برخوردار است. در پژوهش جباری نیز اعتبار پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ محاسبه شده که ضریب آلفای محاسبه شده ۰/۹۴ نشان از اعتبار بالای پرسشنامه دارد.

ج) پرسشنامه تنظیم شناختی هیجانی گارنفسکی و کرایچ: پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان گارنفسکی و کرایچ یک ابزار ۱۸ گویه‌ای است که راهبردهای تنظیم شناختی هیجانی را در پاسخ به حوادث تهدیدکننده و استرس‌زای زندگی در اندازه‌های پنج درجه‌ای از یک (هرگز) تا پنج (همیشه) بر حسب ۹ زیرمقیاس زیر می‌سنجد: سرزنش خود، سرزنش دیگران، نشخوارگری، فاجعه‌انگاری، تمرکز مجدد مثبت، تمرکز مجدد بر برنامه‌ریزی، ارزیابی مجدد مثبت، دیدگاه وسیع و پذیرش. نمره بیشتر، نشان دهنده استفاده بیشتر فرد از آن راهبرد شناختی محسوب می‌شود. ضریب آلفا برای خرده مقیاس‌های این پرسشنامه در دامنه ۰/۷۱ تا ۰/۸۱ و ضریب اعتبار خرده مقیاس‌های آن به شیوه بازآزمایی به فاصله زمانی ۱۴ ماده در دامنه ۰/۴۸ تا ۰/۶۱ گزارش شده است. راهبردهای خودتنظیمی را می‌توان هم در امتداد یک بعد در نظر گرفت (مقایسه شناختی) و هم به دو نوع راهبرد مقابله‌ای بیشتر سازش یافته (مثبت/کارآمد) و کمتر سازش یافته (منفی/ناکارآمد) تقسیم کرد. تمرکز مجدد مثبت/تمرکز بر برنامه‌ریزی، ارزیابی مجدد مثبت/دیدگاه وسیع (کم‌اهمیت شماری) و پذیرش راهبردهای مقابله‌ای بیشتر سازش یافته هستند و خودسرزنش‌گری، دیگر سرزنش‌گری، نشخوار فکری و فاجعه‌نمایی از راهبردهای مقابله‌ای کمتر سازش یافته محسوب می‌شوند. روایی و پایایی: در ایران نیز ضریب آلفا برای خرده مقیاس‌های این آزمون را در دامنه ۰/۶۲ تا ۰/۹۱ و همچنین ضریب اعتبار این عوامل را به شیوه بازآزمایی با فاصله زمانی یک هفته بین ۰/۷۵ تا ۰/۸۸ به دست آورده‌اند. نتایج تحلیل عامل به شیوه مؤلفه‌های اصلی نشان داده است که پرسشنامه خودتنظیمی یک ساختار هفت عاملی دارد که شامل تمرکز مجدد مثبت/برنامه‌ریزی، ارزیابی مثبت/دیدگاه وسیع، پذیرش، سرزنش دیگران، سرزنش خود، نشخوار فکری و فاجعه‌انگاری است. روایی محتوایی پرسشنامه خودتنظیمی، بر اساس داوری هشت نفر از متخصصان روان‌شناسی بررسی و ضرایب توافق کندانال برای زیرمقیاس‌ها از ۰/۸۱ تا ۰/۹۲ محاسبه شد. در پژوهش خداپناه و همکاران (۲۱) آلفای کرونباخ راهبردهای منفی (ناکارآمد) ۰/۸۹ به دست آمد. با توجه به ماهیت سؤال پژوهش و فرضیه‌های پژوهش از مدل سازی معادلات ساختاری استفاده شد. لازم به ذکر است برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار آماری SPSS-19 و Amos-7.8 استفاده شد.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول (۱) آورده شده است.

مرکز، علوم و تحقیقات، تهران شمال، شهر قدس و واحد اسلامشهر انتخاب شد با توجه به چنین روشی، فرایند نمونه‌گیری در این پژوهش به این صورت می‌باشد که ابتدا به واحد دانشکده‌ها مراجعه شده و سپس با توجه به رشته‌ها و کلاس‌ها، تعدادی از آن‌ها انتخاب و مورد آزمون واقع شدند. پرسشنامه‌ها به مدت ۶۰ روز بر روی دانشجویان اجرا شد. کلاین برای مطالعاتی که از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده می‌کنند، راه حل ویژه‌ای را جهت تعیین حجم نمونه پیشنهاد کرده است. به عقیده او حداقل نسبت حجم نمونه برای هر پارامتر برآورد شده، ۵ نفر می‌باشد؛ نسبت ۱۰ به ۱ مناسب تر و ۲۰ به ۱ مطلوب قلمداد می‌شود. در مدل مفروض پژوهش حاضر، طبق دیدگاه کلاین ۱۸ پارامتر اندازه‌گیری می‌شود. بنابراین برای دستیابی به نتایج قابل قبول (با استفاده از قاعده ۲۰ به ۱) نمونه‌ای برابر با ۳۸۶ شرکت‌کننده کافی است. ولی از آنجا که احتمال دارد بسیاری از پرسشنامه‌ها به صورت ناقص جواب داده شوند، تصمیم بر این شد که حداقل ۴۲۰ شرکت‌کننده وارد این پژوهش شوند. پس از تکمیل پرسشنامه‌ها توسط دانشجویان، تمامی آن‌ها تورق می‌شود و مورد بررسی قرار گرفت.

ابزارهای پژوهش:

الف) پرسشنامه الگوهای ارتباطی خانواده فیتزپاتریک و ریچ: این پرسشنامه یک ابزار خودگزارش دهی است که توسط فیتزپاتریک و ریچی به منظور اندازه‌گیری ابعاد الگوهای ارتباطی خانواده یا به عبارت دیگر ابعاد جهت‌گیری گفت‌و شنود و جهت‌گیری هم‌نواپی خانواده طراحی شد. دارای ۲۶ سؤال و ۲ خرده مقیاس شامل جهت‌گیری گفت‌و شنود (۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵) و جهت‌گیری هم‌نواپی (۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶) است. سؤالات بر روی طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از اصلاً در مورد من درست نیست = ۰، کمی در مورد من درست است = ۱، اغلب در مورد من درست است = ۲، خیلی در مورد من درست است = ۳ و کاملاً در مورد من درست است = ۴ نمره‌گذاری می‌شود. حداقل و حداکثر نمره در این مقیاس در دامنه‌ای از صفر تا ۱۰۴ است. نمره بیشتر در هر دو خرده مقیاس به معنای آنست که آزمودنی چنین ادراک می‌کند که در خانواده او جهت‌گیری گفت‌و شنود یا هم‌نواپی بیشتری وجود دارد. کوروش نیا و لطیفیان ضریب همسانی درونی (آلفای کرونباخ) را برای خرده مقیاس‌ها به ترتیب ۰/۸۷٪ و ۰/۸۱٪ گزارش کرد. در ایران نیز این مقیاس توسط کوروش نیا و لطیفیان هنجاریابی شده است.

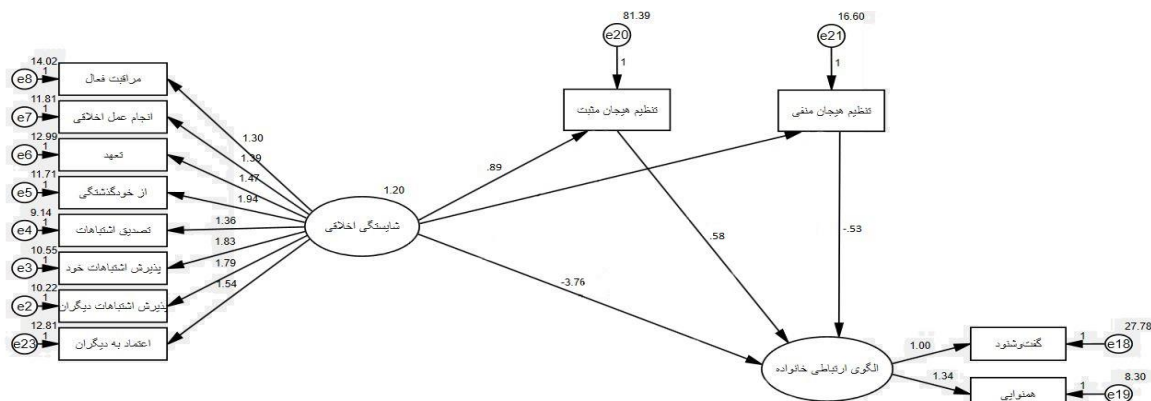
ب) پرسشنامه شایستگی اخلاقی مارتین و آشتین: این ابزار ۳۶ گویه دارد و توسط مارتین و آشتین اعتباریابی شده است. این مقیاس شامل ۸ خرده مقیاس است. خرده مقیاس‌ها عبارتند از: مراقبت فعال از دیگران، انجام عمل اخلاقی، تعهد به عمل درست، از خودگذشتگی، تصدیق اشتباهات خود، پذیرش اشتباهات خود، پذیرش اشتباهات دیگران و اعتماد به دیگران. همچنین روش نمره‌گذاری تمامی گویه‌ها به صورت مستقیم و مثبت می‌باشند. این آزمون به صورت ۵ گزینه‌ای (هرگز، به ندرت، گاهی اوقات، اکثر اوقات و همیشه) پاسخ داده می‌شود. نمرات به دست آمده با نمرات جدولی که به

جدول ۱. یافته‌های توصیفی خرده‌مقیاس‌های تحقیق

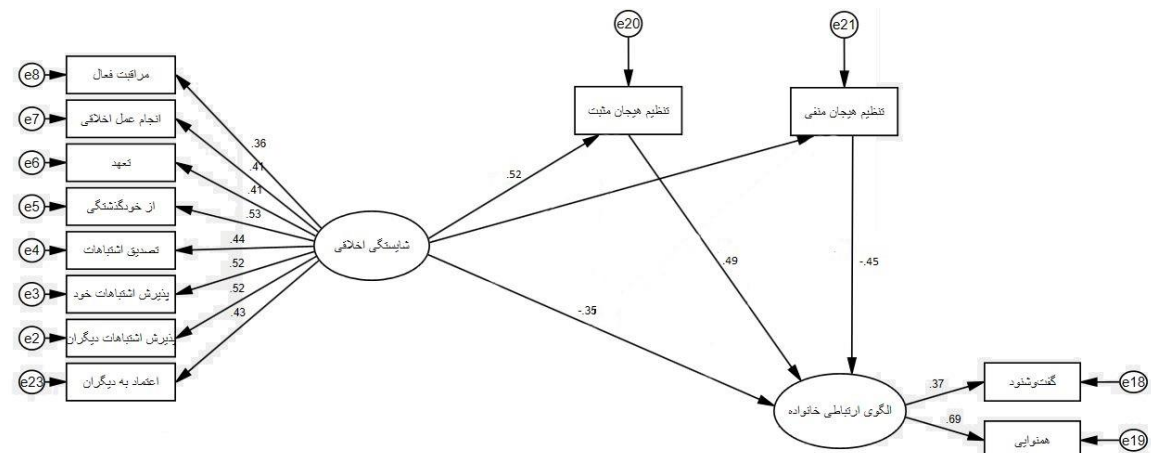
شاخص آماری مقیاس	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی
تنظیم شناختی هیجان مثبت	۵۷.۲۸	۹۰.۱۰	۰.۸۰	۷۹.۰۰-
تنظیم شناختی هیجان منفی	۶۵.۲۰	۱۹.۰۵	۲۳.۰۰-	۶۲.۰۰-
مراقبت فعال از دیگران	۲۷.۱۵	۰.۱۴	۰.۱۰	۶۱.۱-
انجام عمل اخلاقی	۹۰.۱۵	۷۶.۳	۲۰.۰۰-	۵۴.۱-
تعهد به عمل درست	۵۰.۱۵	۹۵.۳	۰.۵۰	۶۱.۱-
از خودگذشتگی	۶۹.۱۵	۰.۳۴	۱۵.۰۰-	۶۳.۱-
تصدیق اشتباهات خود	۹۶.۱۲	۳۷.۳	۹۷.۰	۰۰.۰
پذیرش اشتباهات خود	۱۴.۱۴	۸۲.۳	۳۹.۰	۹۲.۰۰-
پذیرش اشتباهات دیگران	۱۶.۱۴	۷۶.۳	۴۵.۰	۱۱.۱-
اعتماد به دیگران	۴۳.۱۴	۹۶.۳	۳۶.۰	۳۹.۱-
همنوایی	۳۳.۳۰	۸۵.۵	۰.۹۰	۶۲.۰۰-
گفت و شنود	۶۰.۲۷	۴۵.۴	۴۱.۰۰-	۳۸.۰

برخی از مهمترین شاخص‌های برازش تحلیل مسیر مدل اولیه در شکل و جدول زیر ارائه شده است.

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد از بین مؤلفه‌های شایستگی اخلاقی، بیشترین میانگین مربوط به انجام عمل اخلاقی است. نتایج مربوط به اجرای مدل در حالت استاندارد شده و استاندارد نشده به همراه

شکل ۲. مدل در حالت ضرایب استاندارد نشده

شکل ۳. مدل در حالت ضرایب استاندارد شده

جدول ۲. شاخص‌های برازش مدل

شاخص‌های برازش		نام شاخص
مقدار	حد مجاز	$\frac{\chi^2}{df}$
۳۲.۲	کمتر از ۳	
۰.۶۰	کمتر از ۰/۱	RMSEA ^۱ (ریشه میانگین خطای برآورد)
۹۷.۰	بالاتر از ۰/۹	CFI ^۲ (برازندگی تعدیل یافته)
۹۶.۰	بالاتر از ۰/۹	NFI ^۳ (برازندگی نرم شده)
۹۶.۰	بالاتر از ۰/۹	GFI ^۴ (نیکویی برازش)
۹۴.۰	بالاتر از ۰/۹	AGFI ^۵ (نیکویی برازش اصلاح شده)

تبیین و برازش از وضعیت مناسبی برخوردار است. با توجه به اینکه در مدل‌های آزمون شده بالا، مسیرهای بین متغیرها همان فرضیه‌های پژوهش هستند، در ادامه به همراه جداول اثرات مستقیم و غیرمستقیم به آزمون سایر فرضیه‌های پژوهش پرداخته شده است.

به طور کلی در کار با برنامه آموس هر یک از شاخص‌های بدست آمده به تنهایی دلیل برازندگی یا عدم برازندگی مدل نیستند و این شاخص‌ها را در کنار هم بایستی تفسیر نمود. مقدارهای بدست آمده برای این شاخص‌ها نشان می‌دهد که در مجموع الگو در جهت

جدول ۳. ضرایب و معناداری اثر مستقیم شایستگی اخلاقی بر الگوی ارتباطی خانواده

متغیر پیش بین	متغیر ملاک	نوع اثر	β استاندارد شده	آماره معناداری	sig
شایستگی اخلاقی	الگوی ارتباطی خانواده	مستقیم	۴۵.۰	۲۸.۴	۰.۰۱۰

($p > 0.005$). بدین معنا که با افزایش شایستگی اخلاقی، سطح الگوی ارتباطی خانواده افزایش می‌یابد ($p > 0.005$).

آنچه از نتایج جدول ۳ برمی‌آید این است که شایستگی اخلاقی اثر مستقیم مثبت معنادار بر الگوی ارتباطی خانواده داشته است

جدول ۴. ضرایب و معناداری اثر مستقیم شایستگی اخلاقی بر تنظیم شناختی هیجان

متغیر پیش بین	متغیر ملاک	نوع اثر	β استاندارد شده	آماره معناداری	sig
شایستگی اخلاقی	تنظیم شناختی هیجان مثبت	مستقیم	۵۲.۰	۷۲.۴	۰.۰۱۰
شایستگی اخلاقی	تنظیم شناختی هیجان منفی	مستقیم	-۱۰.۰	-۷۳.۱	۱۶.۰

($p > 0.005$). همچنین شایستگی اخلاقی اثر مستقیم منفی بر تنظیم شناختی هیجان منفی داشته است ($p > 0.005$).

آنچه از نتایج جدول ۴ برمی‌آید این است که شایستگی اخلاقی اثر مستقیم مثبت بر تنظیم شناختی هیجان مثبت داشته است

جدول ۵. ضرایب و معناداری اثر مستقیم تنظیم شناختی هیجان بر الگوی ارتباطی خانواده

متغیر پیش بین	متغیر ملاک	نوع اثر	β استاندارد شده	آماره معناداری	sig
تنظیم شناختی هیجان مثبت	الگوی ارتباطی خانواده	مستقیم	۴۹.۰	۱۰.۴	۰.۰۱۰
تنظیم شناختی هیجان منفی	الگوی ارتباطی خانواده	مستقیم	-۴۵.۰	-۹۹.۳	۰.۰۱۰

¹ Root Mean Square Error Approximation

² Comparative Fit Index

³ Normed Fit Index

⁴ Goodness of Fit Index

⁵ Goodness of Fit Index

همچنین تنظیم شناختی هیجان منفی اثر مستقیم منفی بر الگوی مثبت اثر مستقیم بر الگوی ارتباطی خانواده داشته است ($p > 0.05$).

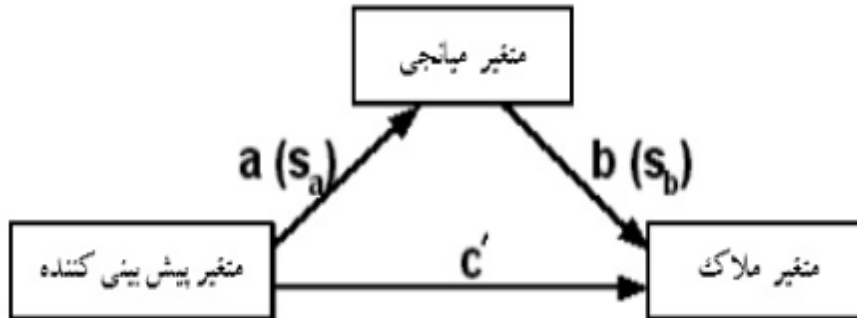
آنچه از نتایج جدول ۵ برمی‌آید این است که تنظیم شناختی هیجان مثبت اثر مستقیم بر الگوی ارتباطی خانواده داشته است ($p > 0.05$).

جدول ۶. ضرایب و معناداری اثر غیرمستقیم شایستگی اخلاقی بر الگوی ارتباطی خانواده

متغیر پیش بین	متغیر ملاک	نوع اثر	β استاندارد شده	آماره سوبل	sig
شایستگی اخلاقی	الگوی ارتباطی خانواده	غیرمستقیم (به واسطه تنظیم هیجان مثبت)	۰.۲۵	۸۶.۲	۰.۰۴۰
شایستگی اخلاقی	الگوی ارتباطی خانواده	غیرمستقیم (به واسطه تنظیم هیجان منفی)	۰.۰۵	۷۸.۰	۰.۳۴۰

می‌سند. بدین ترتیب که پس از تقسیم حاصل ضرب دو ضریب غیر استاندارد که مسیرهای متغیر واسطه را تشکیل می‌دهند بر خطای استاندارد این حاصلضرب، نسبت بدست آمده با جدول توزیع بهنجار مقایسه می‌شود؛ اگر نسبت بدست آمده بزرگ‌تر از $1/96$ باشد نتیجه گرفته می‌شود که اثر متغیر میانجی معنی دار است.

جهت بررسی اثر متغیر میانجی تنظیم شناختی هیجان در رابطه بین شایستگی اخلاقی با الگوی ارتباطی خانواده، از آزمون سوبل استفاده گردید. یک روش مورد استفاده برای سنجش معنی داری اثر متغیر واسطه آزمون سوبل است که مستقیماً معنی داری ab را نسبت به توزیع بهنجار Z با استفاده از خطای استاندارد متغیر میانجی

شکل ۴. نمودار مسیرها در مدل میانجی

یک خانواده به مثابه یک ساختار اجتماعی، که بر ویژگی‌های قضاوت اخلاقی یک کودک تاثیر می‌گذارد وحدت، سازگار پذیری و ویژگی‌های رابطه ای می‌باشد. سطح بالای وحدت خانوادگی منجر به مرزهای سخت و سفت بین خانواده و دنیای بیرون می‌گردد و نتیجتاً فرصت‌ها برای کودکان را در جهت دریافت اطلاعات از خارج کاهش می‌دهد، که این امر منجر به افزایش انعطاف پذیری سیستم خانواده و در نتیجه توانایی برای توضیح موقعیت‌ها و عقاید افراد دیگر می‌گردد. ویژگی‌های رابطه در خانواده، همانند دلسوزی و تفکر انعکاسی در واقع رشد و توسعه تمایل به افراد دیگر و در نظر گرفتن موقعیتشان را در حل مسائل اخلاقی تقویت می‌کند. علاوه بر این، مدل‌های تربیتی استفاده شده در یک خانواده از اهمیت بالایی برای رشد رفتار اخلاقی کودک به شمار می‌رود. توجه به این نکته هم ضروری است که خانواده‌های گروه‌های فرهنگی مختلف از سیستم‌های تربیتی مختلف استفاده می‌کنند. سیستم‌های آموزشی مختلف آنچه را که در یک موقعیت در نظر گرفته می‌شود که شامل مسائل اخلاقی می‌باشد را تعریف می‌کنند (۲۵). بنابراین اخلاق به عنوان مجموعه‌ای از اصول که اغلب به عنوان منشوری برای راهنمایی و هدایت به کار می‌رود تعریف

بنابراین برای استفاده از این فرمول ضرایب غیر استاندارد و خطای استاندارد دو مسیر مورد نیاز می‌باشد. سوبل معتقد است که این نسبت به گونه‌ای مجانب دارای توزیع بهنجار است و زمانیکه این نسبت بزرگتر از $\pm 1/96$ باشد برای نمونه‌های بزرگ منجر به رد فرض صفر در سطح 0.05 می‌گردد. آنچه از نتایج جدول ۶ برمی‌آید این است که شایستگی اخلاقی اثر غیر مستقیم بر الگوی ارتباطی خانواده به واسطه ی تنظیم هیجان مثبت داشته است ($p > 0.05$).

نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی الگوهای ارتباطی خانواده و شایستگی اخلاقی در جوانان با نقش واسطه‌ای تنظیم شناختی هیجان انجام شد. نتایج نشان داد شایستگی اخلاقی اثر مستقیم مثبت معنادار بر الگوی ارتباطی خانواده داشته است. بدین معنا که با افزایش شایستگی اخلاقی، سطح الگوی ارتباطی خانواده افزایش می‌یابد. نتایج پژوهش با یافته‌های (۲۲، ۲۳، ۲۴) همسویی دارد. تاثیر خانواده بر روی رشد اخلاقی، مهم و حیاتی است. تحقیقات متعددی در رابطه با تحلیل تاثیرات ساختار خانواده بر روی تفکر اخلاقی کودکان و قضاوت‌های اخلاقی کودکان می‌باشد. سه مشخصه یا ویژگی اساسی

از رفتارها و عملکردهای انسان ریشه در اصول و ارزش های اخلاقی دارد و از آن متاثر می شود. شایستگی اخلاقی با رفتارهایی که افراد از خود نشان می دهند رابطه مستقیم دارد و نظامی از اصول و قواعد ایجاد می کند که انسان ها را در تصمیم گیری درباره آن چه درست و نادرست است، راهنمایی می کند. همچنین شایستگی اخلاقی باعث بهبود الگوهای ارتباطی گفت و شنود در خانواده می شود و تنظیم شناختی هیجانی را در افراد بالا می برد.

در پژوهش حاضر تلاش بر آن بود تا با اتکا بر ادبیات پژوهشی، گامی در جهت تبیین شایستگی اخلاقی و ابعاد الگوهای ارتباطی خانواده به همراه نقش واسطه ای تنظیم شناختی هیجان برداشته شود. در این راستا، یافته های این پژوهش اطلاعات مهمی هم برای والدین و هم برای محیط آموزشی (دانشگاه) در بر دارد. این یافته ها بیانگر این است که هر چه محیط خانواده، شرایط ایجاد ارتباطات باز و گسترده، ترغیب به ابراز احساسات و عقاید، توجه و پذیرش عقاید را فراهم کند به تنظیم و تعدیل هیجانی و همچنین ارتباطی شایستگی اخلاقی در افراد کمک خواهد کرد. در نهایت با توجه به اهمیتی که شایستگی اخلاقی در زندگی روزمره افراد دارد، پیشنهاد می شود در پژوهش های آینده به مطالعه بیشتر عوامل اثرگذار بر آن و نیز پیامدهای این سازه در زندگی دانشجویان و دیگر گروه های جامعه پرداخته شود. کمبود پژوهش های انجام شده با حداقل گزارش شده به خصوص در مورد شایستگی اخلاقی از محدودیت های این پژوهش بود. همچنین در برنامه های آموزشی دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی، به مقوله شایستگی اخلاقی و ابعاد آن به طور ویژه توجه ویژه شود. استادان ضمن آموزش محتواهای تخصصی دروس باید به رشد و ارتقای ابعاد اخلاقی و انسانی دانشجویان نیز توجه کنند و نهادرهای فرهنگی در محور دانشگاه از جمله معاونت های دانشجویی و فرهنگی برنامه های ویژه ای را در زمینه رشد و آموزش ارزش های انسانی و اخلاقی در میان دانشجویان اجرا نمایند.

References

- Prihartanti, N., & Daliman, D. (2020, August). Family Communication Patterns, Agreeableness Personality Trait and Homosexual Behavior Tendency. In 1st Progress in Social Science, Humanities and Education Research Symposium (PSSHRS 2019) (pp. 622-626). Atlantis Press.
- Matteson, S. D. (2020). Family communication patterns and children's self efficacy.
- Lee, A. A., Piette, J. D., Heisler, M., Janevic, M. R., Langa, K. M., & Rosland, A. M. (2017). Family members' experiences supporting adults with chronic

شده است؛ در واقع، مفاهیم اخلاقی نمایانگر اشکالی از زندگی بشر است و اعتقادات و ارزش های هدایتگر افراد در تصمیماتشان را توصیف می نمایند. اخلاقمندی به عنوان سرمایه ای راهبردی برای مجموعه های انسانی مطرح است و پیش شرط زندگی اجتماعی کارآمد و شهروند خوب بودن را تشکیل می دهد. بسیاری از رفتارها و اقدام های افراد متاثر از ارزش های اخلاقی است و ریشه در اخلاق دارد بنابراین توجه به ابزاری مانند شایستگی های اخلاقی در زندگی امروزه مهم تلقی می شود شایستگی اخلاقی عبارت است از توانایی ایجاد تمایز بین درست و غلط بر اساس اصول جهانشمول. این نوع شایستگی، در محیط جهانی مدرن کنونی می تواند به مثابه نوعی جهت یاب برای اقدامات عمل نماید.

همچنین نتایج نشان داد که شایستگی اخلاقی اثر غیرمستقیم بر الگوی ارتباطی خانواده به واسطه تنظیم هیجان مثبت داشته است. اسکرودت، پژوهشی تحت عنوان نقش واسطه ای تنظیم هیجانی در ارتباط با الگوهای ارتباطی خانواده و بهزیستی روانی در فرزندان انجام داد. نتایج پژوهش نشان داد که مولفه جهت گیری گفت و شنود الگوهای ارتباطی خانواده اثر مثبتی بر روی تنظیم هیجانی دارد، مولفه جهت گیری همناوایی الگوهای ارتباطی خانواده اثر منفی بر روی تنظیم هیجانی دارد. همچنین بین تنظیم هیجانی با بهزیستی روانی در افراد رابطه مثبت وجود دارد. بین مولفه جهت گیری گفت و شنود با بهزیستی روانی رابطه مثبت و بین جهت گیری همناوایی رابطه منفی با بهزیستی روانی یافت شد. با توجه به یافته های پژوهش حاضر به نظر می رسد که شایستگی اخلاقی در محیط جهانی مدرن می تواند به مثابه نوعی جهت یاب برای اقدامات عمل می کند. شایستگی اخلاقی نه تنها چارچوبی قوی و قابل دفاع برای فعالیت انسان فراهم می آورد، بلکه کاربردهای فراوانی در دنیای حقیقی دارد. در واقع این شایستگی همه انواع شایستگی های انسان را در جهت انجام کارهای ارزشمند هدایت می کند. زمانی که افراد در تعاملات روزمره خود اصول اخلاقی را در نظر می گیرند و به عنوان معیاری در روابط خود به آن رجوع می کنند و سعی در کسب رضایت خانواده و اطرافیان دارند، مانند محافظی در برابر مشکلات می باشند. این افراد کارآمد هستند و عادات فکری خود را در اختیار دارند که موجب می گردد مولد و کارا باشند و از تنظیم هیجانی مثبت برخوردار شوند. افراد اخلاقی گرا دارای تعهد به ایده آل های اخلاقی و ظرفیت مناسب برای یادگیری از دیگران هستند. آنها در پیگیری اهداف اخلاقی صادق اند و موشکافانه عمل می کنند و اشتیاق زیادی در به خطر انداختن منافع شخصی خود برای تحقق اهداف اخلاقی دارند. شایستگی اخلاقی یک مهارت مهم برای هر فردی است، و فرد را به انجام کارهای ارزشمند هدایت می کند. شایستگی اخلاقی بر معنای زندگی، انگیزه، دیدگاه و ارزش های هر فرد تاثیر دارد. فرد اخلاقی به کرامت انسان ها احترام می گذارد، نگران رفاه دیگران است، علاقه های شخصی خود را با مسئولیت های اجتماعی یکپارچه می کند، در انتخاب های خود اخلاق را مدنظر قرار داده و به دنبال آرامش برای همه است. شایستگی اخلاقی می تواند چارچوبی برای عملکرد صحیح انسان ها فراهم آورده و به عنوان یک عامل پیش بینی کننده رفتارشان محسوب شود. بسیاری

11. Perry, J. L., & Clough, P. J. (2017). Predicting cooperation in competitive conditions: The role of sportspersonship, moral competence, and emotional intelligence. *Psychology of Sport and Exercise*, 31, 88-92.
12. El-hakim, A., Neveen, S., & El-Moazen, B. Y. (2018). An Elective Training Program for Increasing Moral competence of Social Workers. *Egyptian Journal of Social Work*, 5(1), 95-121.
13. Victim of Taqlidabad, Bahareh and Tasbih Sazan Mashhadi, Seyed Reza. (1395). Relationship between cognitive emotion regulation mechanisms and lifestyle with perceived stress in patients with irritable bowel syndrome. *Thought and Behavior in Clinical Psychology*, 10 (39), 26-17.
14. Trindade, I. A., Ferreira, C., & Pinto-Gouveia, J. (2018). The longitudinal effects of emotion regulation on physical and psychological health: A latent growth analysis exploring the role of cognitive fusion in inflammatory bowel disease. *British journal of health psychology*, 23(1), 171-185.
15. Hood, M. M., Wilson, R., Gorenz, A., Jedel, S., Raesi, S., Hobfoll, S., & Keshavarzian, A. (2018). Sleep quality in ulcerative colitis: associations with inflammation, psychological distress, and quality of life. *International journal of behavioral medicine*, 25(5), 517-525.
16. Stevenson, B. L., Wilborn, D., Kramer, M. P., & Dvorak, R. D. (2019). Real-time changes in emotion regulation and loss of control eating. *Journal of Health Psychology*, 1359105318823242.
17. Sakiris, N., & Berle, D. (2019). A systematic review and meta-analysis of the Unified Protocol as a transdiagnostic emotion regulation based intervention. *Clinical psychology review*, 72, 101751.
- illness: A national survey. *Families, Systems, & Health*, 35(4), 463.
4. Hall, R. D. (2020). We are family, or are we? An activity on identifying differences in attachment styles and family communication patterns through music media. *Communication Teacher*, 34(2), 125-130.
5. Mikkelsen, A. C., & Hesse, C. (2020). Conceptualizing and Validating Organizational Communication Patterns and Their Associations with Employee Outcomes. *International Journal of Business Communication*, 2329488420932299.
6. Hanson, T. A., & Olson, P. M. (2018). Financial literacy and family communication patterns. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 19, 64-71.
7. Wester, K. L., & King, K. (2018). Family communication patterns and the mediating role of communication competence and alexithymia in relation to nonsuicidal self-injury. *Journal of Mental Health Counseling*, 40(3), 226-239.
8. Chow, J., Lau, B. H. P., & Kong, S. S. T. (2020). Conformity builds walls, conversation breaks walls: Actor-partner interdependence analysis on communication patterns and perceived political similarity in Hong Kong young adults and their parents.
9. Jones, S. M., Bodie, G. D., & Koerner, A. F. (2017). Connections between family communication patterns, person-centered message evaluations, and emotion regulation strategies. *Human Communication Research*, 43(2), 237-255.
10. Buckner, M. M., Ledbetter, A. M., & Payne, H. J. (2018). Family communication patterns as predictors of organizational dissent: A replication study. *Communication Studies*, 69(3), 326-335.

moral self-efficacy and behavior. *Journal of Applied Psychology*, 104(1), 146.

18. Chapman, A. L. (2019). Emotion regulation difficulties and borderline personality disorder: The moderating role of race. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*.
19. Cludius, B., Mennin, D., & Ehring, T. (2020). Emotion regulation as a transdiagnostic process. *Emotion*, 20(1), 37.
20. Nadi, Mohammad Ali and Mushfiqi, Nazhat al-Zaman. (1394). Factor structure, validity, reliability and standardization of the list of moral competence of first secondary school teachers in Isfahan. *Quarterly Journal of New Educational Approaches*, 10 (1), 84-93.
21. God bless, good news; Sohrabi, Faramarz; Ahadi, Hassan and Taghi Lou, Sadegh. (1396). The mediating role of cognitive emotion regulation in the relationship between behavioral systems and eating behaviors in overweight and obese individuals. *Journal of Research in Mental Health*, 11 (4), 73-55.
22. Sadeghi, Afrasiab; Hashemi, Jalal; Marashi, Mansour and Safaei Moghadam, Massoud. (1397). Conceptual analysis of competence and the role of moral competence in parenting. *Journal of Educational Psychology*, 50 (10), 24-1.
23. Mahmoudpour, Abdul Basit; Derba, Mohammad; Khanjani Veshki, Sakhr and Pasha, Shima. (1399). Predicting academic competence based on parenting styles, perceived self-efficacy, and student emotion regulation. *Journal of Psychological Sciences*, 19 (93), 1124-1115.
24. Schrod, P. (2020). Emotion labor with parents as a mediator of family communication patterns and young adult children's mental well-being. *Journal of Family Communication*, 20(1), 66-81.
25. Owens, B. P., Yam, K. C., Bednar, J. S., Mao, J., & Hart, D. W. (2019). The impact of leader moral humility on follower